

*«Μή ἀποστρέψῃς τό πρόσωπόν σου ἀπό τοῦ παιδός σου, ὅτι
θλίβομαι·
ταχύ ἐπάκουσόν μου· πρόσχες τῇ ψυχῇ μου, καί λύτρωσαι αὐτήν».*

Θεοφιλέστατε, ἅγιε Γέροντα, ἀγαπητοί μου Πατέρες καί Ἀδελφοί,

Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι Λειμώνας, Παράδεισος ἀληθινός, πού **μᾶς καλεῖ** κάθε μέρα νά τόν προσεγγίσουμε, μέ τήν προσευχή μας, μέ τήν ἀγάπη μας, καί μέ τήν ἐλπίδα μας στήν Πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Ἰδίως τούτη ἡ περίοδος τοῦ Λειτουργικοῦ Χρόνου μᾶς δίνει **πολλές εὐκαιρίες** στροφῆς πρὸς τά Ἄνω, εὐκαιρίες **στοχασμοῦ καί ἀνάτασης**, εὐκαιρίες **ἐσωτερικῆς ἐξέτασης καί διόρθωσης τῆς πορείας μας**.

Ὁ σημερινός Ἑσπερινός, Ἑσπερινός τῆς *Συγγνώμης*, μᾶς **εἰσάγει** στήν Ἁγία Τεσσαρακοστή. **Μέ τήν εὐλογημένη Ταπείνωση μπήκαμε στό Τριώδιο**, ἀλλά αὐτή ἡ ταπείνωση δέν πρέπει νά ἦταν στιγμιαία σκέψη, ἀλλά σοβαρή ἀπόφαση ἀλλαγῆς ὅσον ἀφορᾷ τῇ μεγάλῃ ιδέα πού ἔχουμε γιά τόν ἑαυτό μας καί τήν ἐλάχιστη πού ἔχουμε γιά τούς ἄλλους. Ὅψη τῆς ἀσυγχώρητης **βλασφημίας κατά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος** (Λουκᾶ 12, 10) συνιστᾷ ἡ **ὑποτίμηση τοῦ ἄλλου** καί ἡ γνώμη ὅτι στερεῖται δωρεῶν. Ἀποδεχόμεστε ὅτι «Ἐνὶ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ Χάρις κατά τό μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ» (Εφεσ. 4, 7).

Ἡ Ταπείνωση τῆς ἑναρξῆς τοῦ Τριωδίου **συναρμόζεται μέ τή Συγγνώμη** τῆς σημερινῆς ἡμέρας. Ἡ **συγχώρεση** στούς ἀδελφούς **δέν μπορεί νά εἶναι μιά ἐπιδερμική ἀντίδραση**, ἔστω μιά χάρη ἔναντι ἄλλων, πού τάχα «*ἔχουν τά χάλια τους*», ἀλλά ἐμεῖς, σάν “*μεγαλόψυχοι*”, τούς συγχωροῦμε, γιά νά δώσουμε μιά ἀκόμη εὐκαιρία. Μέ αὐτή τή συμπεριφορὰ **διαπράττουμε ταυτόχρονα τρία ἀδικήματα**:

Τό **πρῶτο** εἶναι ἡ **κρίση**, πού ἀφαιροῦμε ἀπό τόν Θεό, τόν μόνο Δίκαιο Κριτή, καί μᾶς ἀφορᾷ ὁ ἀποστολικός λόγος: «*Ποίός εἶσαι ἐσύ πού θά κρίνεις ἕναν ξένο ὑπηρέτη; Μόνο ὁ Κύριός του μπορεί νά κρίνει ἂν στέκεται ἢ ὄχι στήν πίστη του, γιατί ὁ Θεός ἔχει τή δύναμη νά τόν στηρίξει*» (Ρωμ. 14, 4). **Γνωρίζουμε πιθανόν τήν ἁμαρτία τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλά ἀγνοοῦμε τήν μετάνοιά του**. Γι’ αὐτό καί πρέπει νά σιωποῦμε, προσευχόμενοι ὑπέρ αὐτοῦ.

Τό **δεύτερο** ἀδίκημά μας εἶναι τό **ψέμα**. Τά ἴδια προβλήματα

έχουμε μέ τόν άδελφό καί διαπραττούμε παρόμοια άδίκηματα. Έπίκαιρος καί έδω ό άποστολικός λόγος «*Αναπολόγητος εί, ω άνθρωπε, πäs ό κρίνων έν ω γάρ κρίνεις τόν έτερον, σεαυτόν κατακρίνεις, τά γάρ αυτά πράσσεις ό κρίνων*» (Ρωμ.2, 1). Η Ποιμαντική Ψυχολογία διδάσκει ότι όποιος δίνει λεπτομέρειες γιά τό άδίκημα άλλου, τό έχει διαπράξει καί ό ίδιος ή σκέφτεται νά πράξει κάτι παρόμοιο.

Τό **τρίτο** έξίσου σοβαρό άδίκημα είναι τό **κακό παράδειγμα** πού δίνουμε μέ τήν κρίση-κατάκριση στήν οίκογένειά μας καί στήν εύρύτερη κοινωνία. Η έξομολογητική πείρα πείθει ότι ή θυγατέρα μäs μητέρας πού κρίνει καί σχολιάζει τούς άλλους, συνιστά μά καινούρια έκδοση. Παρατηρούμε συχνά, σάν νά ακούμε τή μητέρα τήν ώρα πού μäs μιλάει ή θυγατέρα. Συμπέρασμα άβίαστο: **πρέπει νά παύσουμε άμεσα τήν κριτική καί νά συγχωρήσουμε τά τυχόν άδίκηματα τών άλλων**. Έχουμε πρότυπο τόν Κύριο, ό Όποιος «*λοιδορούμενος ούκ άντελοιδόρει, πάσχων ούκ ήπειλεί*» (Α΄ Πέτρου 2, 23),

Γνωρίζουμε ότι **τά διάφορα κακά είναι άλληλένδετα**, τό ένα ακολουθεί τό άλλο. Αυτός πού κλέβει θά πεί ψέμα νά κρύψει τήν κλοπή, δεύτερο ψέμα, γιά νά καλύψει τό προηγούμενο, θά άπειλήσει, θά ύβρίσει, θά χειροδικήσει, ίσως φτάσει καί σέ φόνο. Άρα είναι κλέφτης, ψεύτης, βιαστής, φονιάς. Κάτι ανάλογο ισχύει καί μέ τά πολύτιμα “*έργαλεία*” τών άρετών. Όλα βοηθούν στήν πνευματική ζωή. Πάνω από όλα ή **προσευχή**. Όπως δέν ύπάρχει ζωή χωρίς άναπνοή, έτσι δέν ύπάρχει άληθινή ζωή χωρίς συνεχή άναφορά στόν Θεό. Οί Άσκητές τής Νοερäs Προσευχής είχαν έναρμονίσει τήν **άναπνοή** τους μέ τή *Μονολόγιστη Εύχή* “*Κύριε Ίησοϋ Χριστέ έλέησόν με τόν άμαρτωλόν*”. Η **μισή στήν είσπνοή καί στήν έκπνοή τό υπόλοιπο**.

Άκολουθεί ή **νηστεία**, μέ έλάχιστη άξία μόνη της, αλλά σέ συνδυασμό μέ τήν προσευχή άποβαίνει ισχυρό όπλο. “*Μόλις δει ό έχθρός διάβολος τό όπλο τής νηστείας σέ κάποιον άνθρωπο, άμέσως φοβάται, καθώς θυμάται τήν ήττα του από τόν Σωτήρα στήν έρημο*”, μäs διδάσκει ό άγιος Ίσαάκ ό Σύρος. Ο Μέγας Βασίλειος λέγει: “*Η πρώτη παρακοή του άνθρώπου είχε ως άφορμή τήν ακράτεια. Ένώ, στήν έγκράτεια διακρίθηκαν οί Άγιοι*”. Συμπληρώνει

δέ: "Ἡ νηστεία μᾶς ἐξομοιώνει μέ τούς ἀγγέλους, μᾶς κάνει συγκατοίκους μέ τούς ἀγίους, φρονηματίζει τή ζωή μας".

Ἡ πρώτη συγγνώμη εἶναι ἀπό τόν Θεό, καί αὕτη εἶναι "ὠκεανός" τῆς θείας ἀγάπης, πού ἐξαφανίζει πλήρως τίς ἁμαρτίες μας. Τόν ἴδιο αὐτό "ὠκεανό" ἐπικαλούμεθα γιά τούς ἀδελφούς πού μᾶς ἔχουν ζημιώσει, χωρίς κανένα ἀπολύτως κρατούμενο. Ἡ εὐχή πού συνηθίζεται ἀπό κάποιους μέ τή μορφή: «ἀπό τόν Θεό νά τό βρεῖς», δέν εἶναι συγγνώμη, ἀλλά συνιστᾷ κατάρρα. Λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος: "Ὅταν μνησικακεῖς, ἅς καταλάβεις ὅτι μνησικακεῖς ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ σου, ὄχι ἐναντίον ἄλλου. Νά κατανοήσεις ὅτι δένεις τά δικά σου ἁμαρτήματα σφιχτά καί ὄχι τοῦ ἀδελφοῦ σου".

Ἡ ὑμνολογία τῆς Μεγάλης Σαρακοστής, οἱ ἱερές Ἀκολουθίες τοῦ Μεγάλου Ἀποδείπνου καί τῶν Χαιρετισμῶν στήν Παναγία μας, οἱ Λειτουργίες τῶν Προηγιασμένων Τιμίων Δώρων, μᾶς καλοῦν καί μᾶς εὐαισθητοποιοῦν γιά ἕνα βαθύτερο ἀναστοχασμό, γιά μιά ἐπανατοποθέτηση, γιά μιά **ὀλική ἐπαναφορά**, στό δρόμο πού μᾶς ὁδηγεῖ **πρός τόν Θεό**. Παρακαλέσαμε πρό λίγου τόν Κύριο «νά μὴν ἀποστρέψει τό πρόσωπό Του», γιατί τότε εἴμαστε στ' ἀλήθεια χαμένοι.

Σημαντικά τά λόγια τοῦ Ψαλμωδοῦ (Ψ. 103) «ἀποστρέψαντος δέ Σοῦ τό πρόσωπον ταραχθήσονται...». **Θά ταραχθοῦμε καί θά διαλυθοῦμε χωρίς σχέση μέ τόν Κύριο, ὅση εὐφυΐα καί ἄν διαθέσουμε καί ὅποια τεχνολογία καί ἄν ἐπιστρατεύσουμε.** Αὐτά θά ἀποδειχτοῦν χάρτινοι πύργοι, μέ πλήρη δικαίωση τοῦ Ψαλμωδοῦ, «ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτούς, καί ὁ Κύριος ἐκμνηστηριεῖ αὐτούς» (Ψ. 2, 4).

Ἡ δέησή μας πρὸς τόν Θεό, ὥστε νά εἶναι μαζί μας, συνδέεται στενά μέ τήν ἀποστροφή ἀπό τό κακό καί τήν παράλληλη ἐπιλογή τῆς ἀγαθῆς ὁδοῦ καί τῆς δράσης γιά τή δική μας ὀρθή πορεία, γιά τίς οἰκογένειές μας, γιά τήν εὐρύτερη κοινωνία. Οἱ χριστιανοί ἀγωνιζόμαστε νά «ἀποθέσουμε», νά πετάξουμε ἀπό πάνω μας τά ἔργα τοῦ σκότους καί νά ντυθοῦμε τά ὅπλα τοῦ φωτός· δηλαδή τά φωτεινά ἔργα τῆς ἀρετῆς (Ρωμ. 13,12).

Αὐτός ὁ ἀγώνας ἀποτελεῖ τό οὐσιώδες καί σταθερό περιεχόμενο τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καί γίνεται πιό ἔντονος τήν περίοδο τῆς Μ. Τεσσαρακοστής, στήν ὁποία μᾶς εἰσάγει ἡ ἀποψινὴ βραδιά· **ὁ Κατανυκτικός ἐσπερινός τῆς Συγγνώμης.** Εἶναι, ὅμως ἀνάγκη νά

συνειδητοποιήσουμε πλήρως ότι **ή χριστιανική ζωή, ή ενάρετη ζωή, δέν είναι άτομικό κατόρθωμα αλλά δωρεά του Θεού.** Είναι πνευματική καρποφορία πού ενεργεί στή ζωή μας, στή ζωή των μελών της Ἐκκλησίας, τό Πανάγιο Πνεῦμα. Θεμέλιο τῆς ἐν Χριστῷ ἀσκήσεως καί προόδου εἶναι **ή θεανθρώπινη συνεργασία.** **Προσφέρουμε τή θέλησή μας, καταθέτουμε τή μετάνοιά μας,** δηλώνουμε τόν πόθο μας, καί συνεισφέρουμε μέ τά δάκρυα τῆς μετανοίας μας. **Όταν αποφασίσουμε τήν ἀλλαγή, ὁ Θεός μᾶς στηρίζει, μᾶς χαριτώνει καί μᾶς ἐμπνέει.** Μᾶς φωτίζει καί μᾶς πλημμυρίζει μέ τήν ἀγάπη Του. Οἱ θεῖες δωρεές Του εἶναι ἀνάλογες τῆς μετανοίας μας καί τῆς ἀπόφασης νά ἀλλάξουμε ζωή. Καί ποιά εἶναι αὕτη ή νέα ζωή; Προφανῶς ή ἀσκητική ζωή, ή συνετή διαχείριση τῶν ἀγαθῶν, ὁ σεβασμός στό περιβάλλον, ή ἀναγνώριση τῆς ἀξίας τοῦ ἄλλου, ή ἀπλότητα τῆς ζωῆς μας, ή μνήμη θανάτου, ή συναίσθηση τῆς διαρκoῦς παρουσίας τοῦ Θεοῦ.

Ἀρετή, κατά τόν ἱερό Χρυσόστομο εἶναι *ή «ή τῶν δογμάτων ἀκρίβεια καί ή κατά τόν βίον ὀρθότης».* Καί τά δύο ἀποκτῶνται καί προάγονται μέσα στήν Ἐκκλησία. Δέν εἶναι προϊόντα ἀτομικῆς προσπάθειας. Ζοῦμε μέσα στήν Ἐκκλησία ὡς ὀργανικά μέλη Τῆς. **Ἔχουμε τήν ἀκριβή καί σταθερή πίστη τῆς Ἐκκλησίας.** Ἀγωνιζόμαστε πλάι στούς πιστούς ἀδελφούς μας. Κανείς δέν μπορεῖ νά προοδεύσει πνευματικά, νά ἔχει τίς χριστιανικές ἀρετές, ἀγνοώντας τούς ἀδελφούς του καί μακράν ἀπό τήν κοινωνία τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀκολουθοῦμε τούς εὐαγγελικούς κανόνες τοῦ «ὀρθοῦ βίου». **Δέν ἔχουμε δική μας, ἀτομική ήθική, δέν ζοῦμε ὅπως μᾶς ἀρέσει, δέν χρησιμοποιοῦμε τό Εὐαγγέλιο ἀνάλογα μέ τίς προσωπικές μας διαθέσεις, δέν τό φέρνουμε στά μέτρα μας.** Ὁ ἅγιος Νεῖλος ὁ Ἀσκητής διδάσκει ὅτι *«ὁ ἄρτος εἶναι τροφή τοῦ σώματος καί ή ἀρετή τροφή τῆς ψυχῆς»* (Περί Προσευχῆς ρα', Φιλ. Α' 185). Ἡ ἀπόκτηση τῆς ἀρετῆς προϋποθέτει τήν Ἄνωθεν ἐνίσχυση καί τή δική μας ἐλεύθερη καί σταθερή προσπάθεια. *«Χωρίς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»* διδάσκει ὁ Κύριος (Ἰω. 15,5).

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀπαντᾷ, μέ τό *«πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ»* (Φιλ. 4,13). **Πρώτη καί βασική προϋπόθεση ή χάρη τοῦ Θεοῦ.** Τήν ἐκζητοῦμε θερμά, ἱκετεύοντας τόν Κύριο νά

μᾶς τὴν χαρίζει πλούσια. Ὅμως, μαζί μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ θά πρέπει νά συμπράξουμε κι ἐμεῖς. Νά ἀποφασίσουμε νά ἀκολουθήσουμε τὴν ἀρετὴ καὶ νά κοπιᾶσουμε γιὰ τὴν κατάκτησή της. Ἡ ἀρετὴ, λέει ὁ ἱ. Χρυσόστομος εἶναι «κατὰ φύσιν ἡμῖν», ὅπως μᾶς ἐπλάσε ὁ Θεός· «παρὰ φύσιν» εἶναι ἡ πονηρία καὶ ἡ ἁμαρτία.

Καὶ ἡ ἀρχαία σοφία δίνει σοφὰ μηνύματα. Κατὰ τὸν Πλάτωνα «ἡ ἀρετὴ εἶναι ὁμορφιά καὶ ὑγεία τῆς ψυχῆς, ἐνῶ ἡ κακία εἶναι ἀρρώστια, ἀσχήμια καὶ ἀδυναμία» (Πολιτεία 444Ε). «Ὅλο τό χρυσάφι, πάνω στὴ γῆ καὶ κάτω ἀπ' αὐτήν, δέν ἔχει τὴν ἀξία τῆς ἀρετῆς» (Νόμοι 728Α). «Οὐδέν κτῆμα σεμνότερον οὐδέ βεβαιότερόν ἐστι» τῆς ἀρετῆς, διδάσκει ὁ Ἰσοκράτης (Πρὸς Δημόνικον). Ὁ Ἀριστοτέλης προσθέτει: «ἐφ' ἡμῖν ἡ ἀρετὴ, ὁμοίως δέ καὶ ἡ κακία» (Ἠθικά Νικομάχεια 1113β). Μέσα μας εἶναι ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ μᾶς τί ἀπὸ τὰ δύο θά δράσει πρὸς τό καλὸ ἢ πρὸς τό κακόν.

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,

«Τό στάδιον τῶν ἀρετῶν ἡνέφκεται». Ὁ πνευματικὸς στίβος εἶναι ἀνοικτός. Ὅσοι ἀποφασίσουμε νά ἀγωνιστοῦμε, ἅς εἰσέλθουμε καὶ νά ἀρχίσουμε τὸν καλὸ ἀγῶνα τῶν ἀρετῶν. Αὐτό εἶναι ἄμεσο καὶ ἐπείγον. «Ἀρξώμεθα τῆς ἀρετῆς, ἕως καιρὸν ἔχομεν» διδάσκει ὁ ἱ. Χρυσόστομος, συμπληρώνοντας ὅτι: «Ἀρετὴ μόνον οἶδεν ἡμῖν συναποδημεῖν· ἀρετὴ μόνη διαβαίνει πρὸς τὴν ζωὴν τὴν ἐκεῖ». Ἡ ἀρετὴ εἶναι τό μόνο πού παίρνουμε μαζί φεύγοντας ἀπὸ τὴν ἐδῶ ζωή. Ὅλα τὰ ἄλλα πρόσκαιρα ἀποκτήματα, πλοῦτος, ἐξουσία, ἐμφάνιση, τὰ ἀφήνουμε ἐδῶ ὑποχρεωτικά. Ἐμεῖς μόνο σέ ὅλη τὴν πορεία τῆς ζωῆς μας καλούμεθα νά ἀγωνιστοῦμε τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, νά τηρήσουμε τὴν πίστη μας καὶ νά ἀναμένουμε τὴν ἀπονομή τοῦ στεφάνου τῆς δικαιοσύνης ἀπὸ τὸν δίκαιο κριτὴ τὴν ἡμέρα ἐκείνη (Πρὸς Τιμόθεον Β', 4,7-9) Ὅλα αὐτὰ μεθοδεύονται, ἐλέγχονται καὶ τελειοποιοῦνται μέ τό ἱερό Μυστήριον τῆς **Ἑξομολογήσεως**. Κατὰ τὸν σύγχρονο ἅγιον Πορφύριον, "Ἡ Ἑξομολόγησις εἶναι ἓνας τρόπος, γιὰ νά ἔλθῃ ὁ ἄνθρωπος στὸν Θεόν. Εἶναι προσφορά τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο". Μέ καθαρὴ συνείδηση προσερχόμαστε σὸ Ποτήριον τῆς Ζωῆς. "Μεταλαμβάνετε συχνά, προσεύχεστε θερμά, ὑπομένετε καὶ θά δεῖτε χερί δυνατό νά σᾶς κρατᾶ", διακηρύσσει

ἕτερος σύγχρονος Γέροντας ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος (Μακρῆς) τῆς Πάτμου.

Ὡς Ἐπίσκοπός σας, **πρῶτα ὁ ἴδιος ζητῶ τή συγγνώμη σας** καί, ὅπως κάνω πάντα, “*σχίζω τό χειρόγραφον*” τῶν ὅποιων λαθῶν τῶν ἀδελφῶν, καί **σᾶς καλῶ σέ πορεία ἀνακαινιστική**, στήν καταλυτική περίοδο πού ἀρχίζει σήμερα.

Καλή μετάνοια καί καλή πνευματική προκοπή, ἀδελφοί μου !

+ Ὁ Νικαίας Ἀλέξιος